

στο μικροσκόπιο...

ΣΤΑ 35 ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ

Βαριά άρρωστη είναι η Δημοκρατία

Του ΒΙΚΤΩΡΑ ΝΕΤΑ

Η προεδρευομένη Δημοκρατία, που συμπληρώνει σήμερα -24 Ιουλίου- 35 χρόνια ζωής είναι σαφώς καλύτερη από την προδικτατορική βασιλευσμένη Δημοκρατία των ανακτορικών παρεμβάσεων, του αστυνομικού κράτους, των πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων, του διαχωρισμού των Ελλήνων σε «εθνικόφρονες» και «μιάσματα», των εκλογών βίας και νοθείας, της φτώχειας και της ανέχειας, που οδηγούσαν εκατοντάδες χιλιάδες εξαθλιωμένους στον δρόμο της μετανάστευσης.

Εχασε η μεταπολεμική Ελλάδα τα πιο δυναμικά της στοιχεία, που σε παραγωγική ηλικία την εγκατέλειψαν αναζητώντας καλύτερη τύχη μακριά της. Παράλληλα, υπέστη μεγάλη αιμορραγία με τον πόλεμο, την κατοχή και τον εμφύλιο.

Μετά την κατάρρευση της δικτατορίας και την επίλυση του πολιτειακού με ένα καθαρό δημοψήφισμα γεννήθηκε η ελπίδα ότι η χώρα έμπαινε στον δρόμο του εκσυγχρονισμού με την προεδρευομένη Δημοκρατία, όπου ο λαός θα είναι κυρίαρχος, θα λειτουργούν οι θεσμοί και θα γίνονται συνεχώς βήματα προόδου και ανάπτυξης για την εξασφάλιση ενός επιπέδου ζωής για όλον τον πληθυσμό. Η διαπίστωση, 35 χρόνια μετά την άνοιξη αισιοδοξίας και προσδοκιών του 1974 είναι ότι δεν έγιναν όσα περίμενε ο ελληνικός λαός. Την αισιοδοξία διαδέχθηκε η απογοήτευση και την ελπίδα η δυσπιστία, κυρίως μετά τα λίγα χρόνια της αλλαγής, της διακυβέρνησης του τόπου από τον Ανδρέα Παπανδρέου. Γρήγορα ήρθε η φθορά της αλλαγής, κατά ομολογία και του ιδρυ-

τή του ΠΑΣΟΚ.

Είχε πει ο Ανδρέας Παπανδρέου στην ομιλία του στη συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ στις 6 Ιουλίου 1995: «Μπορεί να μην είχαμε, ως ΠΑΣΟΚ, κομματική ιστορία, εκφράσαμε, όμως, τα εθνικά πανδημοκρατικά και κοινωνικά αιτήματα της μεταδικτατορικής Ελλάδας (...) Η εθνική λαϊκή ενότητα, το μπλοκ των μη προνομιούχων και ο πολιτικός και κοινωνικός ριζοσπαστισμός υπήρξαν τα βάθρα της στρατηγικής μας που περιέκλεισε μέσα της η λέξη Αλλαγή. (...) Ανοίξαμε ένα νέο δρόμο στην πολιτική ιστορία του τόπου. Από τότε, κυβερνήσαμε ήδη δέκα χρόνια, έχουμε προστάς μας άλλα δύο και πιστεύω ότι το 2000 θα βρει τη χώρα με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Αυτή η πορεία, όμως, είχε και κόστος. Μάθαμε να κυβερνούμε, αλλά υποστήκαμε και τη φθορά της εξουσίας. Μάθαμε να διαχειριζόμαστε το κράτος, αλλά και, εν μέρει, ενσωματωθήκαμε στη λογική του».

Το μέγα πρόβλημα που αναζητεί τη λύση του είναι η φθορά της εξουσίας και η ενσωμάτωση στη λογική διαχείρισης του κράτους. Είναι πανάρχαιο, όσο και η δημοκρατία, το πρόβλημα. Υπήρχε και στην εποχή της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, όπου η θητεία του προέδρου-κλειδοκράτορα του θησαυροφυλακείου και των πρυτάνεων, που τον πλαισίωναν διαρκούσε μόλις 24 ώρες.

Η σημερινή προεδρευομένη Δημοκρατία, πριν καν ενηλικιωθεί, μπήκε στη δίνη σοβαρής κρίσης, με την παράλληλη εκδήλωση και βαθείας κοινωνικής κρίσης. Πρόκειται για κρίση των θεσμών. Και οι ρίζες του προβλήματος πρέπει να αναζητηθούν στις ατέλειες, στα κενά και στις ασάφειες του Συντάγματος του 1975.

Είχε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής

στη Βουλή του 1974 συντριπτική πλειοψηφία (220 βουλευτές), δηλαδή πλήρη άνεση να διαμορφώσει και να ψηφίσει ένα σύγχρονο Σύνταγμα με καλά στερεωμένους θεσμούς και καθαρούς κανόνες λειτουργίας της Δημοκρατίας. Παρά τις μετέπειτα συνταγματικές αναθεωρήσεις, που έγιναν από το ΠΑΣΟΚ, βασικά προβλήματα, πλην εκείνου για τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν λύθηκαν, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται εμπλοκές. Δεν λύθηκε το ζήτημα του εκλογικού νόμου, το οποίο μπορεί να αλλάξει και να τον κόβει στα μέτρα της η εκάστοτε κυβέρνηση. Ετσι φθάσαμε με τα καλπονοθευτικά συστήματα της ενισχυμένης δυσαναλογικής να σχηματίζει κυβέρνηση η μειοψηφία σε ψήφους, αλλά πλειοψηφία σε βουλευτικές έδρες παράταξη, και η πλειοψηφία σε ψήφους να περνάει στην αντιπολίτευση. Επρεπε το Σύνταγμα να προβλέπει την εφαρμογή ενός τίμιου σταθερού εκλογικού συστήματος, ώστε να κυβερνά η πλειοψηφία και να ελέγχει η μειοψηφία, σύμφωνα με τη βασική αρχή της κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας.

Επιτέλους, θα πρέπει να τολμήσουν τα κόμματα, με συνταγματική αναθεώρηση να καθιερώσουν την απλή αναλογική, για να φτάσουμε και σε κυβερνήσεις συνεργασίας, οι οποίες σαφώς είναι καλύτερες από τις μονοκομματικές αυταρχικές κυβερνήσεις.

Είναι σαθρό και καθόλου δημοκρατικό το επιχείρημα ότι εξασφαλίζεται κυβερνητική σταθερότητα με τις μονοκομματικές κυβερνήσεις. Μπορεί να εξασφαλιστεί και με κυβερνήσεις συνεργασίας, αν τα κόμματα μάθουν να συνεργάζονται, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες.

Το ισχύον Σύνταγμα αναγνώρισε τη λειτουργία των κομμάτων, άφησε, όμως, ανοιχτό το μέγα ζήτημα της διαφάνειας στα οικονομικά τους, στις εκλογικές δαπάνες τους, όπως και στις δαπάνες των βουλευτών. Το αποτέλεσμα είναι να ρέει άφθονο το πολιτικό χρήμα, να διαπλέκονται πολιτικά με οικονομικά συμφέροντα, να δημιουργούνται σκάνδαλα, να νοθεύεται και να διαφθείρεται ο δημόσιος βίος.

Από τη στιγμή που τα κόμματα χρηματοδοτούνται από το κράτος, υπάρχει πρόσθετος λόγος να ελέγχονται τα οικονομικά τους με τρόπο αξιόπιστο, για να σταματήσει ο διασυρμός της πολιτικής και των πολιτικών.

Αυτονόητο είναι, μετά τα πρόσφατα γεγονότα παραγραφής αδικημάτων πρώην υπουργών και υφυπουργών, ότι πρέπει να αναθεωρηθεί το απαράδεκτο άρθρο 86 του Συντάγματος. Δεν μπορεί το άρθρο 4 στην παράγρ. 1 να ορίζει ότι «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου» και το άρθρο 86 να προβλέπει ανισότητα και στη διαδικασία δίωξης και ανάκρισης και στον χρόνο παραγραφής. Ο ίδιος ο πολιτικός κόσμος έχει εκτεθεί με το άρθρο αυτό και οφείλει να το αλλάξει.

Η χώρα βρίσκεται στη δίνη πολλαπλής κρίσης και σε μακρά προεκλογική περίοδο. Πλήθος είναι τα ανοιχτά θέματα, για την αντιμετώπιση των οποίων τα κόμματα θα πρέπει να διατυπώσουν καθαρές θέσεις και προτάσεις. Οι γενικολογίες δεν πείθουν. Στα 35 της χρόνια, η προεδρευομένη Δημοκρατία έχει ανάγκη εξυγίανσης και στήριξης της με πρωτοβουλία των προοδευτικών δημοκρατικών δυνάμεων, των οποίων η ευθύνη είναι τεράστια, μετά μάλιστα και το μήνυμα της ευρωκρίσης.